

Uppföljning intern kontroll 2020

Valnämnden

Innehållsförteckning

Inledning	3
Ansvar	4
Arbetsgång vid internkontrollgranskning	5
Kommungemensamma granskningsområden	6
Direktåtgärder	7
Risk: Risk att totala kostnader överskrider förväntad nivå.	7
Åtgärd: Begäran om tilläggsbudget.....	7
Risk: Brist i valadministrativa system (Kaskelot).....	7
Åtgärd: Nytt avtal med leverantör av valadministrativt system.....	7
Granskningar	8
Nämndens granskningar	8
Risk: Brist på kompetensförsörjning	8
Granskning: Kartläggning av kompetensbehov och utbud av utbildningar/konferenser	8
Kommungemensamma granskningar	10
Risk: Risk för bristande följsamhet mot skattelagstiftning kopplat till förmåner.....	10
Granskning: Kostförmåner	10
Risk: Risk för otillåten påverkan	11
Granskning: Otillåten påverkan	11
Självskattning utifrån kommungemensamma kriterier för utvärdering av intern kontroll	13
Självskattning	13
Kontrollmiljö	13
Riskanalys.....	13
Kontrollaktiviteter	13
Kommunikation/information	13
Uppföljning/utvärdering.....	13

Inledning

Intern kontroll är en del i Malmö stads utvecklings- och kvalitetsarbete. En väl fungerande intern kontroll innebär att ha ordning och reda så att mål och grunduppdrag för verksamheten kan uppnås. Om en verksamhet har ordning och reda och en bra intern kontroll finns det ändamålsenliga och väl dokumenterade system och rutiner att följa, en rättvisande redovisning, bra information om verksamheten och skydd mot förluster eller förstörelse av kommunens tillgångar. Lagar, policyer, rutiner och andra styrdokument följs och allvarliga fel upptäcks och åtgärdas. Internkontrollarbetet bygger till stor del på riskanalyser som genomförs i verksamheterna för att identifiera, värdera och prioritera risker.

Enligt Malmö stads reglemente för intern kontroll gäller att varje nämnd årligen ska besluta om internkontrollplan som beskriver prioriterade åtgärder och granskningar utifrån dokumenterade riskanalyser. Riskanalyserna dokumenteras i Malmö stads IT-stöd för intern kontroll (Stratsys) som används av alla förvaltningar. För valnämndens verksamhet genomförs riskanalys av valkansliet. För de risker där det anses befogat föreslås direktåtgärder och granskningar, vem som ansvarar för att granskningar och direktåtgärder blir genomförda, samt att respektive föreslagen åtgärd och granskning beskrivs med de uppgifter som anges i Malmö stads handbok för intern kontroll. För åtgärd beskrivs exempelvis vem som ansvarar för att åtgärden genomförs och när återrapportering till nämnd ska göras och för granskningar exempelvis syfte, omfattning/avgränsning och granskningsmetod. Chefen för valkansliet föreslår också vem som ska genomföra av kommunstyrelsen beslutade kommungemensamma granskningar i de fall dessa är tillämpliga. I de fall de kommungemensamma granskningarna inte är tillämpliga kopplat till valnämndens verksamhet ska detta framgå av internkontrollplanen. Internkontrollplan jämte riskanalys föredras för och beslutas årligen av valnämnden enligt av kommunfullmäktige beslutad tidplan. Chefen för valkansliet tillser att valnämnden involveras i den omfattning som får anses motiverad utifrån nämndens uppdrag och verksamhetens omfattning.

Uppföljning av internkontrollplanen ska rapporteras till nämnden minst en gång per år enligt av kommunfullmäktige beslutad tidplan och enligt anvisningar från kommunstyrelsens förvaltning. Oförutsedda händelser kopplade till arbetet med intern kontroll, som inte finns med i internkontrollplanen, rapporteras skyndsamt till nämnden om det anses påkallat. Chefen för valkansliet tillser att detta blir gjort samt ansvarar för att nya eller tidigare förbisedda risker som identifieras under löpande år dokumenteras och kommer till nämndens kännedom.

Ansvar

Enligt Malmö stads reglemente för intern kontroll har nämnder och bolagsstyrelser det yttersta ansvaret för att den interna kontrollen är tillräcklig inom dess ansvarsområden och ska se till att det finns en organisering och ett systematiskt arbetssätt som säkerställer en god intern kontroll.

Enligt reglementet skall nämnden varje år anta en särskild plan för den interna kontrollen. Valnämnden upprättar en gemensam plan för intern kontroll samt ansvarar för rapportering, uppföljning och utvärdering av denna. Ansvarig för framtagande av metoder för kontrollerna är chef för valkansliet.

Chefen för valkansliet ska sedan rapportera till valnämnden huruvida granskningar och åtgärder genomförts i enlighet med antagen internkontrollplan samt redogöra för resultatet av genomförda kontroller. Resultaten rapporteras minst en gång per år till valnämnden. Valnämnden fattar beslut om rapport från föregående års internkontroll samt beslutar om årets internkontrollplan senast i februari månad. Valnämnden ska senast i samband med årsanalysens upprättande, rapportera resultatet från uppföljningen av den interna kontrollen inom nämnden till kommunstyrelsen.

Arbetsgång vid internkontrollgranskning

Granskare som utses ska ha relevant kunskap inom granskningsområdet men inte stå i jävsförhållande till det som ska granskas. Efter genomförd granskning ska eventuellt konstaterade fel och brister leda till åtgärdsförslag från den som utför granskningen. Granskare ska efter genomförd kontroll rapportera resultatet av granskningen till granskad verksamhet och till chef för valkansliet som beslutar om förbättringsåtgärder i tillämpliga fall.

Kommungemensamma granskningsområden

Kommunstyrelsen beslutade vid sitt sammanträde 2019-09-11 om tre gemensamma granskningsområden för Malmö stads nämnder:

- otillåten påverkan
- förmån av kost
- röjande av sekretess

Dessa ingår som obligatoriska granskningar i samtliga nämnders internkontrollplaner för 2020 och har granskats på sätt som beskrivs i kommunstyrelsens ärende och stadskontorets anvisningar. Dock har internkontrollansvarig på stadskontoret gett anvisning om att valkansliet ska bortse från granskning av röjande av sekretess då valkansliets personal har sin anställning på stadskontoret och därmed ingått i stadskontorets egna granskning.

Direktåtgärder

Risk: Risk att totala kostnader överskrider förväntad nivå.

Beskrivning av risk

Ny organisation och oförutsägbara kostnader kommer att innebära att budget inte kan hållas.

Åtgärd: Begäran om tilläggsbudget

Vad ska göras:

Valnämnden begär en tilläggsbudget från kommunfullmäktige

Genomförda åtgärder

Valnämnden har för 2020 begärt och blivit beviljad en tilläggsbudget från kommunfullmäktige som innebär att nämndens budget kan hållas.

Risk: Brist i valadministrativa system (Kaskelot)

Beskrivning av risk

Försening av driftsättning, driftsafbrott, bristande integration mot andra system.

Åtgärd: Nytt avtal med leverantör av valadministrativt system

Vad ska göras:

Fullfölja påbörjad upphandling och säkerställa att avtal finns tecknat som löper över två kommande val (2022 och 2024).

Genomförda åtgärder

I samband med att avtalsperioden löpt ut för valnämndens valadministrativa system har en direktupphandling genomförts. Precio Fishbone AB har vunnit direktupphandlingen och ett avtal har tagits fram för det valadministrativa system Kaskelot Online med avtalsperiod avpassad för att täcka in de kommande två valåren 2022 (RKR-val) och 2024 (EU-val).

I samarbete med Serviceförvaltningens support för direktupphandling och statskontorets IT-enhet skapades en anbudsfrågan utifrån identifierade krav på systemfunktioner och support samt tekniska krav. Valsystemanbudsfrågan skickades ut 2019-12-11 till tre leverantörer med sista anbudsdatum 2020-01-22. Precio Fishbone AB lämnade anbud 2020-01-22 som enda leverantör, och 2020-02-18 beslutade valnämnden att ingå avtal med Precio Fishbone AB i vilket den totala abonnemangavgiften uppgår till 490 tkr. för avtalsperioden.

Granskningar

Nämndens granskningar

Risk: Brist på kompetensförsörjning

Beskrivning av risk

Valadministrationen går in i ett viloläge vilket ställer krav på löpande deltagande vid nätverksträffar, fortbildningar, referensgrupper mm för att upprätthålla och vidareutveckla valkunskaper. Nyckelpersoner i andra förvaltningar lämnar sina tjänster.

Enhet

Valnämnden

Granskning: Kartläggning av kompetensbehov och utbud av utbildningar/konferenser

Områden och tillhörande rutiner som ska granskas:

Vilka moment saknar vi erfarenhet/kunskap för att utföra internt och i samarbete med andra aktörer

Syfte med granskningen:

Uppmärksamma svagheter och utvecklingspotentialer

Omfattning/avgränsning:

Utgångspunkt från valnämndens processkarta och riskanalys. Allmän omvärldsbevakning.

Granskningsmetod:

Granskning utifrån valnämndens processkarta och riskanalys. Omvärldsbevakning och kartläggning av kompetenshöjande utbildningsmöjligheter, referensgrupper, nätverk, konferenser mm.

Resultat

Syftet med att skapa en permanent valorganisation har varit att kunna bibehålla erfarenhet och utveckla kompetens inom organisationen även mellan valperioderna. Efter valåren 2018/2019 har personal med tidigare centrala funktioner inom valorganisationen avslutat sina tjänster. Inför valåret 2022 står valorganisationen inför nya utmaningar med anledning av en pandemipräglad kontext, men också av tillkomna riktlinjer (fr.o.m. 2019) kring insynsskydd.

Vid valnämndens genomförda riskanalys inför 2020 fanns inte Covid-19 med som en identifierad riskfaktor. Däremot kommer Covid-19 att vara en prioriterad riskfaktor vid valnämndens kommande riskanalys inför 2021; att hitta strategier och former för att genomföra ett säkert val i samband med pandemi kommer att vara ett utvecklingsområde som kräver särskild kompetensutveckling under 2021.

Med anledning av Covid-19 har fortbildning, studiebesök och nätverk ställts in eller genomförts digitalt. Valkansliet har deltagit i flera webinar, webbaserade nätverksträffar samt tagit del av artiklar och rapporter. Omvärldsbevakningen som är av både nationell och internationell karaktär följer bl.a. hur valadministrationer runt om i världen hanterar val i spåren av Covid-19. Valkansliet ingår även i en referensgrupp till den pågående vallagsutredningen. Således kan valkansliet kunnat tillgodogöra sig ny kunskap och bibehållit kontakten med storstadsnätverket, länsstyrelsen och Valmyndigheten.

Utifrån framtagna processkarta, omvärlds- och riskanalys har nedan särskilda områden noterats som utvecklingspotentialer.

Covid-19

Valet 2022 kommer med stor sannolikhet påverkas av Covid-19 pandemin. Ytterligare krav kommer att ställas på att valet genomförs på ett säkert sätt för väljare och för röstmottagare. Genom samarbete och nätverk med andra svenska kommuner kan valkansliet utbyta strategier, utveckla rutiner och planera för lokaler och utbildning av röstmottagare utifrån ett smittspridningsperspektiv.

Förtidsröstning

Valkansliet behöver ha en beredskap för ett högt tryck på förtidsröstningen 2022. För att behålla ett institutionellt minne uppdaterades processbeskrivningar för förtidsröstning efter EU-valet 2019. En stor kompetens kring förtidsröstning finns idag inom valorganisationen. Genom deltagande i Storstadsnätverket för valsamordnare och SKRs valkonferens samt löpande kontakt med andra kommuner avser valorganisationen kunna upprätthålla och utveckla kompetens kring förtidsröstning inför valet 2022. Valkansliet har under året påbörjat arbetet med att inventera platser och lokaler för förtidsröstning. Samarbete med externa aktörer kommer att påbörjas 2021.

Institutionsröstning

Röstning i lokaler där medborgare har svårt att ta sig till röstningslokaler eller vallokaler har tidigare kallats institutionsröstning. Efter EU-valet 2019 genomförde valorganisationen en uppdatering av processbeskrivningar även för institutionsröstning med syfte att bibehålla kompetensen/erfarenheterna inför valåret 2022.

Juridisk kompetens

Den juridiska kompetensen kring vallagen är viktig i såväl planering som genomförande av val. För att försäkra sig om att denna kompetens finns kvar kommer valkansliet i god tid innan val påbörja samarbete med stadsjurister, samt öka den interna kompetensen inom kansliet genom deltagande i regeringens vallagsöversyn 2020.

Projektledarkompetens

För att kunna samordna och genomföra ett val behöver valkansliets anställda genomgå projektledarutbildning. Samtliga på valkansliet kommer att ha genomgått en sådan under 2020.

Upphandling

Kompetens kring regelverk och lagar kring upphandling kommer att utvecklas mellan valären för valkansliets personal.

Lokalutmaningar

Inför val 2019 tillkom vallagsförändring kring insyn vid valsedelstall i val- och röstningslokaler. Detta har inneburit nya och högre krav på de lokaler som ska användas vid val 2022. För att säkerställa valhemligheten vid val 2022 har valkansliet påbörjat en genomgång av samtliga röstnings- och vallokaler. Samarbeten med berörda förvaltningar, i synnerhet fritidsförvaltningen samt grundskoleförvaltningen kommer att påbörjas i god tid innan val.

Skydd/policy för röstmottagare

Valorganisationen har påbörjat ett arbete med att skapa tydligare förhållningsregler och rutinbeskrivningar för hantering och stöttning vid incidenter, hot- och våld/rasistiska påhopp. Genom att använda redan existerande nätverk har valkansliet påbörjat en undersökning hur andra kommuner hanterar problemet, samt deltagit i kurs kring rasism och diskriminering för att öka kompetensen på området.

Ytterligare kompetensområden som inte har tillgodosetts under 2020 är medieträning och stresshantering, vilket är planerade till 2021.

Kommungemensamma granskningar

Risk: Risk för bristande följsamhet mot skattelagstiftning kopplat till förmåner

Beskrivning av risk

Risk för bristande följsamhet mot skattelagstiftningen när det handlar om förmåner på grund av bristande kunskaper och dålig följsamhet mot rutiner eller brister i dessa, vilket kan leda till ekonomiska konsekvenser och ifrågasatt förtroende från allmänheten.

Enhet

Valnämnden

Granskning: Kostförmåner

Områden och tillhörande rutiner som ska granskas:

Granskningen omfattar instruktioner/policyer och liknande samt rutiner som syftar till att säkerställa att det blir rätt utifrån gällande regler på området kostförmåner.

Syfte med granskningen:

Syftet med granskningen är att få fram underlag för att bedöma huruvida det är lätt att göra rätt, och därigenom kunna uppskatta behov av åtgärder exempelvis i form av informationsinsatser och förbättrade rutiner för att förebygga, upptäcka och hantera brister.

Omfattning/avgränsning:

Granskningen omfattar nämnder och helägda bolag och avgränsas till interna sammankomster. Avgränsningen till interna sammankomster har gjorts av resursskäl och för att det bedöms att risken att det blir fel är störst inom detta område.

Granskningsmetod:

Granskningen består av två delar, dels fakturagranskning och dels ett antal frågor, bland annat kring förekomst och kvalitet i instruktioner/policyer och liknande.

Fakturagranskningen sker utifrån ett urval av fakturor. Stadskontoret bistår förvaltningar och bolag med att ta fram slumpmässiga urval av fakturor som avser interna sammankomster. Antalet fakturor att granska kommer att vara proportionellt mot omfattningen i respektive nämnd/bolag. Ett underlag för dokumentation av granskningen av fakturorna kommer att tillhandahållas tillsammans med mer detaljerade anvisningar.

Utöver fakturagranskningen kommer respektive nämnd/bolagsstyrelse få svara på ett antal frågor. Dels frågor kring förekomst och kvalitet i instruktioner/policyer och liknande kopplat till resultatet av fakturagranskningen, dels frågor kring hur nämnden/bolaget arbetar med att säkerställa att det blir rätt.

Resultat

Valnämnden följer Malmö stads Ekonomihandbok samt Skatteverkets riktlinjer kring kostförmåner.

Valnämnden har dock inte tagit emot några studiebesök eller liknande under år 2020 som har innefattat extern eller intern representation i form av t.ex. lunch. Av den anledningen finns det i år inga fakturor att granska.

Risk: Risk för otillåten påverkan

Beskrivning av risk

Det finns en risk för bristande beredskap och förmåga att hantera försök till otillåten påverkan på grund av omedvetenhet och okunskap. Detta kan leda till felaktiga beslut och icke rättssäker handläggning, vilket i sin tur kan medföra exempelvis ekonomisk skada för såväl kommunen som individer och organisationer, negativ påverkan på arbetsmiljön och förtroendeskada.

Enhet

Valnämnden

Granskning: Otillåten påverkan

Områden och tillhörande rutiner som ska granskas:

Granskningen omfattar organisationens arbete för att upptäcka risker för och hantera fall av otillåten påverkan.

Syfte med granskningen:

Syftet med granskningen är att ta reda på om det finns medvetenhet om förekomst och beredskap att hantera fall av försök till otillåten påverkan i nämnder och bolag.

Omfattning/avgränsning:

Granskningen gäller nämnder och helägda bolag.

Granskningsmetod:

- En självskattning där respektive nämnd och styrelse får bedöma och motivera den egna utvecklingsnivån i arbetet med att hantera fall av försök till otillåten påverkan. Ett antal påstående ska bedömas utifrån en tregradig skala.
- En beskrivning av hur nämnden/styrelsen ser på risker för otillåten påverkan, om det finns verksamheter som är särskilt exponerade för risk, om det finns risk att organisationen går miste om lärande när incidenter förekommit, lärande som kan vara till nytta i det förebyggande arbetet etc. Anvisningar med mer specifika frågeställningar kommer att tas fram av stadskontoret.

Resultat

Valnämndens förvaltning följer Skatteverkets riktlinjer för Statstjänstemannarollen och etik. Som komplement har valnämnden utformat särskilda riktlinjer/rutiner för oönskade händelser som hot och våld i vallokal/röstmottagningslokal samt för hantering av rasism eller annan kränkande behandling i vallokal. Under 2020 har dessa rutiner bearbetats ytterligare genom omvärldsanalys och dialog med andra kommunala valadministrationer i Sverige.

Otillåten påverkan inom valadministrationen berör framför allt två områden, det ena handlar om att väljaren påverkas att rösta på ett speciellt parti och det andra handlar om att negativt påverka valets genomförande på olika sätt för att minska tilliten till valsystemet. Risken att väljaren utsätts för otillåten påverkan under röstningsförfarandet av dem som arbetar i vallokalen är näst intill obefintlig. Däremot finns det risk för att valets genomförande kan utsättas på olika sätt som kan minska tilliten till systemet.

Inga val har planerats eller genomförts under 2020 varpå riskerna för otillåten påverkan har bedömts som låga. Däremot har det varit viktigt för valnämnden att även under mellanvalsåret 2020 se över rutiner inför kommande val. Det kan röra dig om kompetensutveckling och samarbete med interna och externa aktörer

för att säkerställa en tillfredsställande förmåga att hantera olika former av incidenter och försök till inre- och yttre påverkan.

Risken för otillåten påverkan på valsystelet förväntas öka inför- och under valåret 2022, varpå valnämndens arbete kommer att intensifieras för att ge medarbetare/röstmottagare förmåga och verktyg till att hantera incidenter på ett rättssäkert och effektivt sätt.

Inför kommande val har följande punkter identifierats och bedömts vara prioriterade i arbetet av förebyggande av otillåten påverkan:

- *Röstningsförfarandet* Under tidigare år har incidenter i första hand uppmärksammats i samband med röstning. Det har rört sig om bristande ordning i valsedelstall och störningar som demonstrationer. Ett sätt för valnämnden att hantera detta är att ytterligare förbättra kvalitén på obligatorisk utbildning till röstmottagare och se över rutinerna i vallokalen.
- *Påverkan av röstmottagare* Under tidigare val har flertalet röstmottagare verbalt trakasserats med anledning av framför allt deras ursprung. Att se till att våra röstmottagare avspeglar Malmös befolkning i avseende kön, etnicitet och ålder är en viktig del i vårt demokratiska arbete och således kommer valkansliet ta fram en policy som försäkrar våra röstmottagare om en stabil och säker arbetsmiljö.
- *Ordning i val- och röstningslokaler i avseende valbemlighets och smittskydd* Under 2020–2021 bereds ett betänkande kring förändringar i vallagen, där bland annat de insynsskydd som användes under EU-valet 2019 ska utvärderas. Mycket tyder på att dessa även kommer vara aktuella även under valet 2022 vilket skapar nya behov och utmaningar för våra röstmottagare. För att försäkra oss om att ordningen kan upprätthållas trots ett eventuellt trögare flöde i vallokalen kommer valkansliet förbereda för ett större behov av röstmottagare, där vissa får uppgifter som att hålla ordning i kö eller kontinuerligt kontrollera valsedlarna. Detta kan även bli relevant ur ett smittskyddsperspektiv, då vi kan vänta oss köer som behöver hanteras på ett strukturerat och korrekt sätt.
- *Försök till yttre påverkan.* Medverkan i kommungemensamma nätverk för valadministration, samarbete med Malmö stads övriga säkerhetsarbete, samt upprättande av en kommunikationsplan för hantering av desinformation och ryktesspridning som kan påverka det allmänna förtroendet för valprocessen.

För att kunna försäkra oss om att våra röstmottagare är lämpliga för uppgiften kommer de att genomgå en obligatorisk utbildning och en kontroll vad gäller säkerställande av att ingen röstmottagare är politiskt förtroendevald, samt att ordförande och vice ordförande i respektive vallokal inte har nära familjeband. Valnämnden har också identifierat ett behov av att sammanställa skriftliga rutiner för hantering av fall då medarbetare har begått fel.

Självskattning utifrån kommungemensamma kriterier för utvärdering av intern kontroll

Kommentarer till självskattning

Självskattning

Kontrollmiljö

Kriterium	Bedömning
Ansvar och befogenheter tydliggjorda	 Tillfredsställande
Anvisningar antagna för intern kontroll	 Tillfredsställande
Effektiv arbetsstruktur för arbetet med intern kontroll	 Tillfredsställande
Ledningsgrupperna tar ansvar för fungerande kontrollmiljö	 Inte tillämplig

Risakanalys

Kriterium	Bedömning
Risker bedöms utifrån sannolikhet och konsekvens och dokumenteras	 Tillfredsställande
Risakanalysen innehåller risker av varierande art	 Tillfredsställande
Risakanalysen är underlag för åtgärder och granskningar	 Tillfredsställande
Risakanalysen kommuniceras med nämnden/styrelsen	 Tillfredsställande

Kontrollaktiviteter

Kriterium	Bedömning
Det finns en relevant och konsekvent genomförd granskningsmetodik	 Tillfredsställande
Granskningar är dokumenterade och kända	 Tillfredsställande
Granskningar och åtgärder är anpassade och utvärderade i förhållande till risakanalys	 Tillfredsställande
Oberoende i förhållande till processen som granskas	 Tillfredsställande

Kommunikation/information

Kriterium	Bedömning
Ledningsgrupperna hanterar kontinuerligt intern kontroll-frågor	 Inte tillämplig
Informationstillgången är tillräcklig	 Tillfredsställande
Nya chefer får introduktion om intern kontroll	 Tillfredsställande

Uppföljning/utvärdering

Kriterium	Bedömning
Åtgärder vidtas vid konstaterade avvikelser	 Tillfredsställande

Kriterium	Bedömning
Återkoppling görs till förvaltnings-/bolagsledningen	■ Inte tillämplig
Återkoppling görs till nämnden/styrelsen	● Tillfredsställande
Återkoppling till berörda medarbetare	● Tillfredsställande